

नं. ४८०८

नाम - ग्रह यज्ञ पद्धतिः

कर्त्ता - x

पत्र - २२ पत्राणि सं. x

विषयः - धर्मशास्त्रम्

(प्ररुयज्ञपदुतिः)

४८०८

उलेपनः सपत्नीकः साचार्यवृत्तसूक्तो यजमानो मंगलद्योषसंपूर्ण
 कलशहस्तो भद्रं कर्णेभि रिति मंत्रं च धोषेण मंडपं प्रदक्षिणी कृत्य पश्चिमं द्वा
 रेण प्रविशेत् ॥ ततो मंडपांतः कुंडपश्चिमं देशे उपविश्या चम्य प्राणा नाथम् ॥
 देशकालौ स्मृत्वा अद्यैवं विधे देशकाले च ब्राह्मण द्वारा कृतस्य ग्रहजप
 स्पदशंशेन श्रमु कद्रव्येण यथा शक्ति ब्राह्मण द्वारा होममहं करिष्ये ॥ तदंग
 तयानिर्विघ्ना र्थं गणेशपूजनमहं करिष्ये इति संकल्प्य षोडशोपचारेण गणाधि
 पं संपूज्य ॥ ततो गौरसर्षपैः सर्वतो मंडपांतरं विकिरेत् ॥ तत्र मंत्राः ॥
 यद् न संस्थितं भूतं स्या न माश्रित्य सर्वदा ॥ स्या न त्वत्का तु तत्सर्वं यत्र
 स्थं तत्र गच्छतु ॥ आपकामंतु भूतानि पिशाचाः सर्वतो दिशं ॥ सर्वेषां विरो
 धेन ब्रह्म कर्म समारभेत् ॥ ततः पंचमये नकुशेः सर्वत्र प्रोक्षणमापोहि

इति च चेन्न कार्यं । ततः कृतां जालिः स्वस्ति इन्द्राणि सं त्रं पठेत् ॥ ततो वेद्यां सा
 र्वतो भद्रं उलं विलिख्य ततो यज्ञमो नो ग्याय तना दक्षिण त उपविशेत् ॥ आ
 चार्यं स्तु कुंडे पश्चिमे उपविश्य प्राणा नायस्य ग्रह होम कर्मणा अग्नि स्थाप
 नम हं करिष्ये ॥ तदंग तया सं मां नादि करिष्ये ॥ इति संकल्प्य कुंडे स्थंडिले
 वापं यभू संस्कारान् कुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ त्रिभिर्द्वैतैः पश्चिमत आरभ्य प्रागं त
 मुद क्लं स्थं त्रिः परिसमूहयेत् । तत्रैव गोमये नो पलिपेत् ॥ पश्चात् स्वेन त्रिह
 लिखेत् ॥ ततो गुषा नामिकाभ्यां प्राचः ॥ प्रां मूत्रं दरेत् ॥ एव उत्तररेखयोः ए
 वंप्रतिरेषमभ्युसेत् ॥ ततो लौकिकाग्निं कां स्थापिष्यात् ॥ मन्मथेन वा आ
 स्तामि मुखं कुंडे प्राणमेत् ॥ ततश्चत्वारिंशं गोत्पावा ह्य मनो भूतिरिति प्र
 तिष्ठाप्य ॥ अथाग्नि ध्यानं ॥ रुद्र ते जः समुभू तं दिमर्क्षं नंदिनासिकं ॥

षण्णे त्रैचतुः श्रो त्रैत्रिपादसप्तहस्तकं ॥ याम्यभागे चतुर्हस्तसव्यभागे त्रिहस्तकं ॥
 सुवं सुचं च शक्तिं च अक्षमाला च दक्षिणे ॥ तो मरं व्यजनं चैव घृतपात्रं तु वामकं ॥
 विभ्रंतं सप्तभिर्हस्तैर्द्विमुखं सप्तजिह्वकं ॥ दक्षिणं च चतुर्दं त्रिजिह्वमुत्तरं मुखं ॥
 द्वादशकोटि सूर्यो रव्यं द्विपं वा शंक्कलायुतं ॥ स्वाहा स्वधा वषट्कारै रंकितं मेघवा
 हनं ॥ रक्तमाल्यां वरधरं रक्तपद्मासनस्थितं ॥ शैव त्वं वह्नि नामानं वह्नि मावाह
 याम्यहं ॥ त्वं मुखं सर्वदेवानां स प्रार्थितमित्युते ॥ आगच्छ भगवन् देव यज्ञेऽस्मिन् स
 निधौ भव ॥ एवं कुंडे स्थंडिले वाग्निप्रणयनं विधाय ग्रहवेद्यां स्थापनं कुर्यात् ॥
 तत्रायं प्रयोगः ॥ अणवस्य ब्रह्मा ऋषिः परमात्मा देवता दैवी गायत्री छंदः व्याघ्रि
 हतीनां क्रमेण जमदग्नि भरद्वाज भृगवो ऋषयः अग्नि वायु सूर्या देवता दैवी ग
 यत्री देवी उष्ट्रिकु दैवी सहती छंदांसि सूर्याद्यावाहने विनियोगः ॥ केचि तं तन्मंत्रा

नप्पावाहने आहुः॥ तत्र ग्रहपीठमध्ये वर्तुले द्वादशान्गुले मंडले प्राप्सुखं सूर्यरक्त
 पुष्पाक्षतैः॥ आरुषेनेति हिरण्यस्तूपः ऋषिः त्रिषु पृच्छंदः सविता देवता सूर्या
 वाहने विनियोगः॥ ॐ आरुषेने नरजसा० पश्य न॥ ॐ भूर्भुवः स्वः कलिंगदेशोद्भव
 काश्यपगोत्रं सूर्यइहागच्छेत्पावाह्यइहतिष्ठेति स्थापयेत्॥ तत आग्नेये चतु
 रस्रे चतुर्विंशत्यंगुले मंडले प्रत्यक्षं सोमं श्वेतपुष्पाक्षतैः॥ इमं देवा इत्यस्य वरु
 णः ऋषिः यजुः सोमो देवता सोमा वाहने विनियोगः॥ ॐ इमं देवा अ० राजा॥ ॐ
 भूर्भुवः स्वः यमुनातीरोद्भव आत्रेयसगोत्रं सोमइहागच्छेत्पावाह्यइहतिष्ठेति स्था
 पयेत्॥ ततो दक्षिणे त्रिकोणे अंगुले मंडले दक्षिणां प्राप्सुखं भौमं रक्तपुष्पाक्षतैः॥ अ
 ग्निसूदेति विष्णुपाक्षः ऋषिः गायत्री छंदः अंगारको देवता अंगारका वाहने विनि
 योगः॥ ॐ अग्निर्भूद० जित्वाति॥ ॐ भूर्भुवः स्वः रवंती देशोद्भव भानुवाजसगोत्र

नौमरहागच्छेत्पावा ह्यरहतिष्ठेतिस्थापयेत्॥ तत ईशानेवाणाकारेचतुरंगुलेमं
 डलेउद द्युखं बुधं पीतं पुष्पाक्षतैः॥ उदुध्यत्वेतिपरमेष्ठी ऋषिः त्रिष्टुपछंदः बुधोदेव
 ता बुधावाहनेविनियोगः॥ ॐ उदुध्यत्वाग्ने० सीदत॥ ॐ भूर्भुवः स्वर्भगधदेशोद्भव
 आत्रेयसगोत्रबुधइहागच्छेत्पावा ह्यरहतिष्ठेतिस्थापयेत्॥ ततः उत्तरेदीर्घेचतुरस्त्रे
 षडंगुलेउद द्युखं बृहस्पतिं पीतपुष्पाक्षतैः॥ बृहस्पतेर्जत्समद ऋषिः त्रिष्टुपछंदः॥ बृ
 हस्पतिर्देवता बृहस्पत्यावाहनेविनियोगः॥ ॐ बृहस्पते अति० चित्रं॥ ॐ भूर्भुवः स्वः
 सिंधुदेशोद्भव आंगिरसगोत्रबृहस्पतेइहागच्छेत्पावा ह्यरहतिष्ठेतिस्थापयेत्॥ ततः पूर्व
 पंचकोणेनवांगुलेमंडलेमंडलेप्रा द्युखं शुक्रं शुक्लपुष्पाक्षतैः॥ अनात्यारिस्तुतइ
 तिप्रज्ञापत्यश्विसरस्वतीं द्वा ऋषयः॥ अतिजगतीछंदः॥ शुक्रोदेवताशुक्रावाहनेवि

नियोगः॥ॐ अन्तात्परिस्तुतो० मृतं मधु॥ॐ भूर्भुवः स्वः भोजकट देशोद्भवभार्गवस
 जोत्रशुक्रइहागछेत्यावाह्यइहतिष्ठेतिस्थापयेत्॥ ततः पञ्चमेधनुषि ध्वंगुलेमंडले
 त्पञ्चमुखं शनिं कृष्णपुष्पाक्षतैः॥ शनोदेवीतिदध्यङ्ग चर्वण ऋषिः गायत्री छंदः शनिर्देव
 ताशान्यावाहने विनियोगः॥ॐ शनोदेवीरभि० स्रवं तुनः॥ॐ भूर्भुवः स्वः सौराष्ट्रदेशो
 मद्रवकाश्यपं जोत्रशानेश्वरइहागछेत्यावाह्यइहतिष्ठेतिस्थापयेत्॥ ततो नैऋत्ये
 र्ककारे द्वादशांगुले मंडले दक्षिणा मुखं राहुं कृष्णपुष्पाक्षतैः कथानशीतिवा मंदवा ऋषिः
 गायत्री छंदः राहुर्देवता॥ राहुवाहने विनियोगः॥ॐ कथानश्वित्र० वता॥ॐ भूर्भुवः
 स्वः ताः नापुरोद्भवपैठीनससजोत्रराहोइहागछेत्यावाह्यइहतिष्ठेतिस्थापयेत्॥ ततो
 वायव्ये ध्वजाकारे षडंगुले मंडले दक्षिणा मुखं केतुं धूम्रपुष्पाक्षतैः केतुं कृष्णवस्त्रिनि
 मधुछंदः ऋषिः गायत्री छंदः केतुर्देवता केतवाहने विनियोगः॥ॐ केतुं कृष्ण० यथा॥

ॐ भूर्भुवः स्वरं तर्वादि समुद्रवर्जैर्मनिसर्गो त्रके तो इ हा ग छे त्या वा ह्य इ ह ति छे ति
 स्थापयेत् ॥ केतूनां व ह्रस्वेषि पूजादावेकदेवतात्वेनैकहा पूजनादि। यथोक्तकुसु
 मतंडुला नामभावे यथा लाभोपपन्नैः कुसुमतंडुलैः स्थापयेत् ॥ सर्वे वा आदित्या
 भिमुरवाः स्थाप्या ॥ इति मत्स्यपुराणे ॥ ॥ अथाग्निदेवताः ॥ ॥ सर्वाः श्वेनपुष्पतंडु
 लैः स्थापयेत् ॥ अंबकमिति विशिष्ट ऋषिः। अनुष्टुप् छंदः। रुद्रो देवता रुद्र स्थाप्य
 ने विनियोगः ॥ ॐ अंबकं ० मृतात् ॥ ॐ भूर्भुवः स्व इ श्व न इ हा ग छे त्या वा ह्य इ ह ति छे
 ति स्थापयेत् ॥ सूर्यदक्षिणपार्श्वे ईश्वरं स्थापयेत् ॥ ॥ श्रीश्वेति नारायण ऋषिः
 त्रिष्टुप् छंदः उमादेवता उमा स्थापने विनियोगः ॥ ॐ श्रीश्वेति लक्ष्मीश्व ० मइषाणा ॥ ॐ
 भूर्भुवः स्व रु मे इ हा ग छे ह ति छे ति सोमदक्षिणपार्श्वे उमां ॥ यदं दः प्रथमं जायमान
 यदं दं देति भार्गवो जमदग्निदीर्घतमा ऋषयः त्रिष्टुप् छंदः स्कंदो देवता स्कंद हा मे विनियोगः ॥

१० उद्यत्समुद्रादुतावापुरीषात् ॥ श्येनस्य पक्षाहीरणस्य बाहू उपस्तुत्यं महिजातं ते चर्व
 न ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः स्कंद इहागच्छे हतिष्ठेति शौमदक्षिणपार्श्वे स्कंदः ॥ विष्णोरराटीमत्य
 ११ स्पृष्ट्वा प्रजापति ऋषिः यजुः विष्णुर्देवता विष्णुवाहने विनियोगः ॥ ॐ विष्णोरराट् ० विष्णवे
 त्वा ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः विष्णो इहागच्छे हतिष्ठेति बुधदक्षिणपार्श्वे विष्णुं ॥ आब्रह्मन्नि
 १२ र्छंदः ॥ निप्रजापति ऋषिः यजुः ब्रह्मा देवता ब्रह्मस्थापने विनियोगः ॥ आब्रह्म स्रष्टा ० क
 ल्पतां ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः ब्रह्मन्निहागच्छे हतिष्ठेति बृहस्पतेर्दक्षिणपार्श्वे ब्रह्माणं ॥ स
 योषा इंद्रेति विष्णुमित्र ऋषिः निष पृच्छंदः इंद्रो देवता इन्द्रस्थापने विनियोगः ॥ ॐ स
 १३ जा शोषा इंद्रं ० विष्णुतो नः ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः इंद्र इहागच्छे हतिष्ठेति शुकस्पददक्षिणपार्श्वे इं
 द्रं ॥ यमाय त्वेति दध्याङ्ग र्यवण ऋषिः यजुः यमो देवता यमस्थापने विनियोगः ॥ ॐ

यमायत्वांगिरः स्वतोपतु मते स्वाहा॥ स्वाहा घर्माय स्वाहा घर्माय च॥ ॐ भूर्भुवः स्वर्ग
मइहागच्छे हतिष्ठेति शनैश्चरदक्षिणपार्श्वे यमं०॥ कार्ष्णिरोमीति प्रजापति ऋषिः अनु
ष्टुप् छंदः कालो देवता॥ कालस्थापने विनियोगः॥ ॐ कार्ष्णिरोमीति ऋषिः अनु
स्वः कालइहागच्छे हतिष्ठेतिष्ठेति राहोर्दक्षिणपार्श्वे कालं०॥ चित्रांशोरिति ऋषयः व४
ऋषयः यजुर्जगती छंदः चित्रगुप्तो देवता चित्रगुप्तस्थापने विनियोगः॥ ॐ चित्रा
वसो० शीय॥ ॐ भूर्भुवः स्वः चित्रगुप्तइहागच्छे हतिष्ठेति केतोर्दक्षिणपार्श्वे चित्र
गुप्तं०॥ ततः मुक्तपुष्पतंडुलैरेव सर्वाः प्रत्यधिदेवताः स्थापयेत्॥ ॐ अग्निं द्रुतमित्य
स्य विनूपाक्ष ऋषिः गायत्री छंदः अग्निर्देवता अग्निस्थापने विनियोगः॥ ॐ अग्निं
द्रुतं पुनोदये हव्यवाहमुपब्रुवे॥ देवा रं॥ आसादयादिह॥ ॐ भूर्भुवः स्वः अग्नेइहागच्छे ह
तिष्ठेति स्वास्त्ये सूर्य वामपार्श्वे अग्निं०॥ आपो ह्येति सिंधुदीप ऋषिः गायत्री छंदः

आपो देवता आपां स्थापने विनियोगः॥ ॐ आपो हिष्ठा० चक्षसे॥ ॐ भूर्भुवः स्वराप इहा
 गच्छेत् इहा गच्छेत् इति सोम वामपार्श्वे आपः०॥ स्यो नाप पृथिवीति मेधातिथि ऋषिः
 गायत्री छंदः पृथिवी देवता पृथिवी स्थापने विनियोगः॥ स्यो नाप० सप्रथा॥ ॐ भूर्भु
 वः स्वः पृथिवी इहा गच्छेत् इति सोम वामपार्श्वे भूमिं॥ इदं विष्णुरिति मेधातिथि
 ऋषिः गायत्री छंदः विष्णु देवता विष्णु स्थाने विनियोगः॥ ॐ इदं विष्णुर्विवक्रमे० सुरो॥
 ॐ भूर्भुवः स्वर्विष्णो इहा गच्छेत् इति बुध वामपार्श्वे विष्णुं॥ जातारामेत्यस्य ग
 र्ज ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः इंद्रो देवता इंद्र स्थापने० ॐ जातारामिं० त्विंद्रः॥ ॐ भूर्भुवः स्व
 रिरंद्र इहा गच्छेत् इति गुरु वामपार्श्वे इंद्रं०॥ अदित्यैरास्तेति दध्यं गायर्वण ऋषिः
 यजुस्त्रिष्टुप् छंदः इंद्राणी देवता इंद्राणी स्थापने०॥ अदित्यैरास्तासीं द्रास्या उपिषः॥ प्र
 षासिद्यर्माय दीष्व॥ ॐ भूर्भुवः स्वरिंद्राणि इहा गच्छेत् इति शुक्र वामपार्श्वे इंद्राणी॥ प्र
 आप तेति हिरण्यगर्भ ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः प्रजापति देवता प्रजापति स्थापने०॥ ॐ

प्रजापते नख देता न्यो विष्वा नृपाणि परिता वभूव ॥ यत्काम स्तेजु हसस्त नोऽ
 अस्तु वय ॐ स्यामपतयो रयीणां ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः प्रजापते इहा गच्छेहतिष्ठेति शानि
 नाम पार्श्वे प्रजापतिं ॥ नमोस्तु सर्वेभ्य इति मंत्रस्य प्रजापति ऋषिः अनुष्टुप् छंदः
 सर्पा देवता सर्पस्थापने ॐ नमोस्तु स० सर्वेभ्यो नमः ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः सर्पाः इहा गच्छ
 न इह तिष्ठेति राहोर्वा मपार्श्वे सर्पा रस्थाप ॥ ब्रह्म यज्ञा नामित्यस्य प्रजापति ऋषिः
 त्रिष्टुप् छंदः ब्रह्मा देवता ब्रह्मस्थापने ॥ ॐ ब्रह्म जज्ञानं विवः ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः ब्र
 ह्म तिहा गच्छेहतिष्ठेति केतोर्वा मपार्श्वे ब्रह्म णं स्थाप ॥ ॥ ततः मुक्तपुष्पाक्षतैः
 विनायकादिपंचदेवताः स्थापयेत् ॥ गणानां त्वेत्यस्य प्रजापति ऋषिः यजुः ग
 णपतिर्देवता गणपति स्थापने ॥ ॐ गणानां त्वो वसो मम ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः गण
 पति इहा गच्छेहतिष्ठेति राहोरुत्तरतो गणपतिं स्था ॥ अंबे अंबिक इत्यस्य प्रजा

छंदः ३

पतिर्ऋषिः अनुष्टुप् छंदः दुर्गादेवता दुर्गा स्थापने ॥ ॐ अंवे अं०० सिनी ॥ ॐ भूर्भु
 वः स्वः दुर्गा इहागच्छे हतिष्ठेति शिवे रुत्तरतो दुर्गा स्था ॥ ॐ आ नो नियुद्गिरि न्यस्य वाश
 ष्ट ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः वायुर्देवता वायु स्थापने ॥ ॐ आ नो नियुद्गिः शान्तिनीभिर
 धरं सहस्रिणीभिरुपयाहि यज्ञं वायो अस्मि त्मवने मादयस्व यूयं पातस्व स्तिभिः
 सदानः ॥ ॐ भूर्भुवः स्वर्वायो इहागच्छे हतिष्ठेति शिवे रुत्तरतो वायुं स्था ॥ छतं छतपा
 वानरतिप्रजापतिर्ऋषिः ऋचां पंक्तिं छंदः आकाशोदेवता आकाश स्थापने ॥
 ॐ छतं छतपावानपि वतवसां वसापावानपि वतां तारि ह्यहविरासस्वाहा ॥ ॐ भूर्भु
 वः स्वः आकाश इहागच्छे हतिष्ठेति राहोर्दक्षिणतो आकाशं स्थ ॥ यावोकाशेति मेधा
 तिथिर्ऋषिः गायत्री छंदः अग्निर्देवता अग्निना स्था ॥ ॐ यावोकाशमधुम
 न्यग्निना सूतावतीति यायज्ञमिमिक्षतां ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः अग्निना विहज्यते इह

तिष्ठतामिति के तोर्द्विहो अश्विनौ स्थापयेत् ॥ यद्वा विनायकादीन्यंचोत्तरतर
 वस्थापयेत् ॥ उत्तरे द्वे त्राधिपतिं वास्तोष्पतिं चावाहयेदित्युक्ते ॥ न हि स्पृशामि
 त्पस्पविश्वामित्र ऋषिः त्रिष्टुप छंदः द्वे त्राधिपतिर्देवता ॥ ॐ न हि स्पृशामि
 दन्त न्यमस्माद्वैश्वानरात्पुरः शतारम न्नैः ॥ एमे नमस्तु न्यमताः अमस्यं वैश्व
 नरं द्वे त्रिजित्पायदेवाः ॥ ॐ नृर्भुवः स्वः द्वे त्राधिपते इ हा ग छे ह तिष्ठेति स्थापये
 त् ॥ वास्तोष्पत इत्यस्य वशिष्ठ ऋषिः त्रिष्टुप छंदः वास्तोष्पतिर्देवता ॥ ॐ वास्तोष्प
 ति जानीह्यस्मात्स्वावेशो अनमीवो भवो नः ॥ यत्वेमहे प्राति तन्नो नृषस्वश
 नो भवद्द्विपदेशं चतुष्पदे ॥ ॐ नृर्भुवः स्वः वास्तोष्पते इ हा ग छे ह तिष्ठेति वास्तो
 ष्पतिं स्था ॥ तत इन्द्रादित्यो कपाला सूर्याभिमुखान् स्थापयेत् ॥ शिष्टसमावा
 रात् ॥ तत्र मंत्राः ॥ वातारमित्यस्य गर्ग ऋषिः त्रिष्टुप छंदः इंद्रो देवता ॥ ॐ वा

नारीमंदं ॥ ॐ भूर्भुवस्व इन्द्रहागदेहतिष्ठेत्या पूर्ववन्त ॥ एवं उ त न न ॥ त नो
 अग्न इत्यस्य हिरण्यसूप ऋषिः त्रिष्टुप छंदः अग्निदेवता ॥ अग्निस्थाप ० एवं नो
 मे तव देवपायुनिर्मद्यो नोरक्षत न्वश्वं द्यावा ता लोकस्य तनये गवामस्य निमै
 व ॥ रक्षता ए स्रव जते ॥ सुगन्धुपंचामित्यस्य प्रऽपति ऋषिः त्रिष्टुप छंदः अग्नि
 देवता यमो देवता यमस्था ॥ सुगन्धुपंचां प्रदिश भ ह हि ज्योतिषा ये ह्यजर भ आ
 युः ॥ ॐ पैतृम पुरम तम्म आगादैव स्वतो नो अभयं कृणोतुः स्वाहा ॥ असु चंतमि
 त्यस्य विवस्वा ऋषिः त्रिष्टुप छंदः नि ऋति देवतानि ऋतिस्था ॥ ॐ असु चंतमय
 जमानमिह ते न स्येत्यामन्त्रिहितस्करस्य ॥ च न्यमस्मदिह सा त रत्या नमो देवि
 नि ऋते तुभ्यमस्तु ॥ तत्वायामीति श्रुनः शोफ ऋषिः त्रिष्टुप छंदः वसुणो देवता
 वसुस्था ॥ ॐ तत्त्वामि ॥ आ नो नि युद्धिरित्यस्य वशिष्ठ ऋषिः त्रिष्टुप छंदः

नि

वायुर्देवतावायुः॥ आनोमियुद्धिः॥ वयं सोमेत्यस्य बंधुः ऋषिः त्रिषु पदं दः सो
 मोदेवता सोमस्या॥ ॐ वयं सोम॥ तमीशानमित्यस्य जौतम ऋषिः जगती पं
 दः ईशा मोदेवता ईशानस्या॥ ॐ तमीशानं जगतस्तस्युषस्य मिं चियं जिन्वमवसे
 हस हे वयं॥ पूषा नो यथावेदसा मसहृषे रश्मितापायुरेदं ब्रुः स्वस्तये॥ त तोरवेपू
 र्वे शेषं स्यापये नाम मंत्रेण॥ सोमस्य ग्रेवां सुकिं। भौमस्य ग्रेतक्षकं। बुधोत्तरे
 कर्कोटकं॥ बृहस्पतेरग्रे पशं॥ शुक्रोत्तरे पशं। शनिपश्चिमेशं खपातं। राहोपूरतः
 शंखपातं। कंबलं। केतोपुनतः कुलिकं॥ ततो बहिर्भूग्रे हे सर्वतः। अश्विन्यादिसप्त
 नक्षत्राणि। विकंभादिसप्तयोगाः॥ वववाल्लवे कनणो। सप्तद्वीपानि। ऋग्वेदश्च।
 पश्चिणे प्रष्यादिसप्त नक्षत्राणि। धृत्यादिसप्त योगाः। कौलवते तिले करणे। सप्त
 सागराः। यजुर्वेदश्च। पश्चिमे स्वात्यादिसप्त नक्षत्राणि। वज्रादिसप्त योगाः। गन

महा

भा

बाणिजेकरणे। सप्तपातालोनि। सामवेदश्च। उत्तरे अभितिदादिसप्तनक्षत्राणि॥
 साध्यादिषड्योगाः॥ विष्णुकरणे। भूराधाः सप्तलोकाः॥ अथर्ववेदश्च। वायव्ये ध्रु-
 वं। सप्तर्षीश्च। ततो यथावकाशं गंगादिसप्तसरितः। सप्तकुलावलाः। अष्टौ वस-
 वः। द्वादशादित्याः। एकादशनुदाः। एकोपंचाशन्मसतः। षोडशमातरः। षडृतवः।
 द्वादशमासाः। द्वे त्रयने। पंचदशतिथयः। षष्टि संवत्सराः। सुपर्णाः नागाः॥ सर्पाः।
 यक्षाः। गंधर्वाः। विद्याधराः। असुरसः। रक्षोसि। भूतानि॥ मनुष्याः इति एते स्या-
 प्याः॥ ॥६॥ ॐ मनोज्ञूतिः॥ एष वै प्रणिष्ठा इति प्रणिष्ठा विधाय पूजयेत्॥ तत्रा-
 दौ ग्रहध्यानं॥ मत्स्यपुराणे॥ पद्मासनः पद्मकनः पद्मगर्भसमधुतिः॥ सप्ताश्वरथ- २५
 संस्थश्च द्विभुजः स्यात्सदारविः॥ १॥ श्वेतः श्वेतांबरधरो दशाश्वः श्वेतभूषणः॥

गरापाणिर्दिव्यहश्चकर्त्तव्यो वरदः शशी ॥ २ ॥ रत्नमाल्यो वरधनः शक्तिश्च लग
 दाधनः ॥ चतुर्भुजो मेघगमो वरदः स्याद्दरासुतः ॥ ३ ॥ पीतमाल्यो वरधनः कसि
 कारसमधुतिः ॥ खड्गचर्मगदापाणिः सिंहस्थो वरदो वुधः ॥ ४ ॥ देवदैत्यगन्तव्य
 त्पीतम्वेतो चतुर्भुजो ॥ दंडिनो वरदो कार्यो साक्षसूत्रकमंडलू ॥ ५ ॥ इंदुनीलधुतिः
 श्रुली वरदो गधुवाहनः ॥ बाणबाणसनधरः कर्त्तव्यो र्कसुतः सदा ॥ ६ ॥ करालवद
 नखड्गचर्मश्रुली वरप्रदः ॥ नीलसिंहासनस्थश्च राहुरजप्रशस्यते ॥ ७ ॥ धूम्राद्वि
 बाहवः सर्वे गदिनो विकृताननाः ॥ गध्रासनगतानित्यं केतवस्य वरप्रदाः ॥ ८ ॥ स
 र्वकिरीटिनः कार्यो ग्रहालोकहितावहाः ॥ अंगुलेनोद्धृताः सर्वशतमष्टोत्तरंश
 तं ॥ ९ ॥ विष्णुधर्मक्षरे ॥ पद्मवक्त्रो ह्यष्टातूढः प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनः ॥ कपालैस्खड्गं गी
 चं द्रुमौलिः सदाशिवः ॥ अक्षसूत्रं च कमलंदर्पणं च कमंडलुं ॥ उमाविभर्त्ति हस्तेषु

सति नात्रिदशैरपि ॥ २ ॥ कुमारस्य एतद्वरः कार्यः शिखंडकविभूषणः ॥ रक्तं वरधरः
 कायो मयूतवरवाहनः ॥ ३ ॥ कंकुटश्च तथा घंटा न स्पृष्टसि एह स्तयोः ॥ पताकावै
 जयं त्पारवा शक्तिः कार्यं च वामयोः ॥ प्रदक्षिणं दक्षिणायः करदारभ्य नित्यशः ॥
 विष्णुको मोडकी पद्मशंखचक्रधारः क्रमात् ॥ ४ ॥ यत्नोपवीती सिंहस्थ एकवक्त्र
 श्वेतुर्भुजः ॥ अक्षस्रजं स्रुवं विभ्रक्तुं डिकं च प्रजापतिः ॥ ५ ॥ चतुर्दं नगजानूढो व
 त्रीकुलिशसत्करः ॥ प्राचीपतिः प्रकर्तव्यो नानाभरणभूषितः ॥ रघुपती नोद्यमः
 कार्यो दंडहस्तो विज्ञानता ॥ रक्तहस्तो व्याश्रितः कृष्णो महिषस्थो विभूषितः ॥ ७ ॥ कालः
 करालवदनो नित्यमप्यतिभीषणः ॥ पाशहस्तो दंडहस्तः सर्पहस्तिकरो मवान् ॥ ८ ॥
 इदीयवेष्टं स्वाकारं द्विभुजं सौम्यदर्शनं ॥ पुस्तकालोकनपरं चित्रगुप्तं विनिर्दिशे
 ॥ ९ ॥ दक्षिणे लेखनी तस्य वामे पत्रं नु कारयेत् ॥ पिंगलश्च मशुकेशांतः पिंगाक्षश्च

तयोक्तः १०॥ द्वागम्यः साक्षिसूत्रश्च सप्तार्षिः शक्तिधारकः ॥ विहितं ववरेण स्पक
 रमन्यं तु कारयेत् ॥ ११॥ आपस्तम्बी तपधारिणः श्वेतामकरवाहनाः ॥ दधानाः पाशक
 लशौ मुक्ताभरणभूषिताः ॥ १२॥ शुक्लवर्णं महीकार्यो दिव्याभरणभूषिताः ॥ चतुर्भु
 जासौ मयवपुः चंद्रो मुसदृशां वरा ॥ रत्नपात्रं सत्पपात्रं पात्रमौषधिसंयुतं ॥ पञ्चक
 रेव कर्तव्यं भूयोयादव नंदन ॥ १३॥ दिग्गजानां चतुर्णां साकार्योष्टुगतामया ॥ ३॥ विष्णुं
 इत्यक्षणां प्रागुक्तं ॥ ४॥ वामेश व्याकरे कार्यो सौम्या संतानमंजरी ॥ वरदा मंडिता का
 र्यो द्विभुजा वतथा शवी ॥ ५॥ प्रजापति सप्तसप्तमपि प्रागुक्तं ॥ ६॥ अक्षसूत्रधराः सर्पाः
 कुंडिकापुच्छसंयुताः ॥ एकभोगास्त्रिभोगा वा सर्पाः कार्यो शुभीषणाः ॥ ७॥ पद्मासन
 म्यो नटिलो जलाकार्यश्चतुर्भुजः ॥ अक्षमालां स्तुवं विभ्रत्युक्ता कंठकमंडलुं ॥ ८॥
 वासः कृष्णतिव्रं तस्य पाशैर्हंसस्तथैव व ॥ ९॥ विनायकादिशक्तिमालासिणानि

विष्णुधर्मोत्तरेण ॥ चतुर्भुजस्त्रिनेत्रश्च कर्तव्यो नमः ॥ नागयज्ञोपवीतम्ब
 राशांककृतशेखरः ॥ दंतदक्षकरेदघाद्वितीये वाससूत्रकं ॥ तृतीये परशुदघाव
 तुर्धे मोदकं तथा ॥ १॥ शक्तिवाणं तथा शूलं खड्गं च क्रं वदक्षिणे ॥ चंद्रविंशमघो वा मे
 खेटमूर्ध्ने कपालकं ॥ सुरं कं वविभ्राणासिं हातृठा वदिः भुजा ॥ एषा देवी समुद्रिषा
 दुर्गा दुर्गा त्रिहारिणी ॥ २॥ चावद्धि एष स्थो धन चारी समीरणः ॥ वादानकरो ध
 म्रवर्णः कार्यो विज्ञानता ॥ ३॥ नीलोत्पलाभे गगनं तदहं वरधारिणा ॥ ब्रह्म हस्तं कर्त
 व्यं द्विभुजं सौम्यत्वं उवत् ॥ ४॥ द्विभुजो देवभिषजो कर्तव्यो देहसे पुतो ॥ तयोरो वधयः
 कार्यो दिव्यादक्षिण हस्तयोः ॥ वामयोः पुस्तकौ कार्यो दर्शनीयो तथा द्विजो ॥ एकस्य
 दक्षिणे पार्श्वे वामे वाम्यस्य यादव ॥ नारीपुंगव कर्तव्यं सुतूपे वासुदर्शने ॥ रत्नभांड
 करे कार्ये वंद्य मुक्तां वरे तथा ॥ ततः षोडशोपधारैः पूजा ॥ आसुतेनेति पाठित्वा ॥ ॐ
 सूर्याय नमः ॥ ॐ सूर्याय नमः ॥ हृदये पादं ॥ सूर्याय
 सूर्याय नमः ॥ आवाहनं ॥ ॐ सूर्याय नमः ॥ हृदये पादं ॥ सूर्याय

धा

३

लि ५

रक्त

नमः एषो र्यः सूर्याय नमः इदमाय मनीयं । सूर्याय नमः पयसा सूर्यं स्तुपयामि । सूर्या
 य नमः इमा सूर्यं स्तुपयामि । सूर्याय नमः आत्येन सूर्यं स्तुपयामि । सूर्याय नमः मधु
 ना सूर्यं स्तुपयामि । सूर्याय नमः शर्कराया सूर्यं स्तुपयामि । सूर्याय नमः इदं स्ना तं ।
 सूर्याय नमः इदं पुनराय मनीयं । सूर्याय नमः इदं रक्त वस्त्रं । सूर्याय नमः इदं रक्त चंदना
 तुलेपनं ॥ सूर्याय नमः इमानि पुष्पाणि इति पुष्पां ज्ञेयं ॥ सू० एष धूपः । सू० एष दीपः ।
 सू० इदं मेवेयं । सू० इदं तांबूलं ॥ सू० इति नमस्कारः । इति सूर्यं संपूज्य होम प्रका
 रणे ब्रह्ममाण स्वशास्त्री यमं वैः सो माय नमः इत्यादि वतु र्थी नमो ते नमः ममं त्रेण
 च सो मायश्चि नेयी तान सुरा नूजयेत् ॥ ॥ प्रयोग स्तेवं ॥ ॐ सो माय नमः ॥ ॐ सो
 माय नमः ॥ ॐ बुधाय नमः ॥ ॐ बृहस्पतये नमः ॥ ॐ शुक्राय नमः ॥ ॐ श
 नेश्वराय नमः ॥ ॐ राहवे नमः ॥ ॐ केतुभ्यो नमः ॥ अनेन प्रकारेण सूर्यादि नवग्र

ह पूजनं॥ अथाधिदेवतापूजनं॥ ॐ ईश्वराय नमः अयं गंधः॥ ईश्वराय नमः इदं पुष्पं॥
 ईश्वराय नमः अयं धूपः॥ ईश्वराय नमः अयं दीपः॥ ईश्वराय नमः इदं ते वेद्यं॥ इति ईश्वर
 पूजनं॥ एवं ॐ उमायै नमः॥ ॐ स्कंदाय नमः॥ ॐ विष्णवे नमः॥ ॐ ब्रह्मणे नमः॥ ॐ इंद्रा
 य नमः॥ ॐ यमाय नमः॥ ॐ कालाय नमः॥ ॐ विनयगुप्ताय नमः॥ अनेन प्रकारेण गंधा
 रुपं धूपं चारैः अविदेवतापूजनं॥ एवमेव ॐ अग्नये नमः॥ ॐ प्रज्ज्यो नमः॥ ॐ ध
 रायै नमः॥ ॐ विष्णवे नमः॥ ॐ इंद्राय नमः॥ ॐ इंद्राण्यै नमः॥ ॐ प्रजापतये नमः॥ ॐ
 सूर्यभ्यो नमः॥ ॐ ब्रह्मणे नमः॥ अनेन प्रयोगेण प्रत्यधिदेवतापूजनं॥ एवमेव ॐ
 विनायकाय नमः॥ ॐ दुर्गायै नमः॥ ॐ नायवे नमः॥ ॐ आकाशाय नमः॥ अग्नि
 कुमाराभ्यो नमः॥ अनेन प्रयोगेण पंचलोकपालपूजनं॥ एतावत्पश्चात्तौ आवा
 हितादित्यादिदेवताभ्यो नमः इति मंत्रेण वा सर्वाभ्युजययेत्॥ सूर्यादीनां ग्रह

हाणं त्वस्ववर्णानि कुसुमानि । अनुलेपनासुगंधानि शेषेभ्यश्च सितसुगंधिवत्त्वा
 उलेपनानि दातव्यानि ॥ तथा चोक्तं ॥ श्रीखंडं भार्गवं द्रेभौ नेके रक्तखंडनं ॥ बुधे जी
 वे तु कौमुभं शेषाणं कुंकुमं स्मृत् स्मृतं ॥ हयारिकुसुमैः सूर्यकुसुदैश्चंद्रमर्बयेत् ॥ मि
 ति जंतुजपापुष्पैश्चंपकैस्तोमनंदनं ॥ शतपत्रैर्गुरुपूज्यो जातीपूष्पैस्तु भार्गवं ॥ मालि
 कासुमैः पंगुं कुंदपुष्पैर्विधुंतुदं ॥ केतूनां विविधैः पुष्पैर्मृतकालौघैः शुभैः ॥ कु
 माराभ्यं रवेर्धूपंतं तुलाभ्यं निशाकरे ॥ शंखैर्लक्ष्मिं महीपुत्रे बुधे जीवे तु स्मृतं ॥ सा
 भ्यं विल्वगिरं शुक्रेशने दद्याच्च गुणुलं ॥ राहोर्लक्ष्मिं नखं केतौ र्ध्वं त्रेण भरसीति ॥
 नववर्तिपुतं दीपं घृतेन परीरितं ॥ ग्रहाणामग्रतः कार्यं तोजोसि मंत्रक
 ल्पितं ॥ अलाभे धूपश्च सुगन्धिगुणुलः सर्वभ्यो दातव्यः ॥ वेद्युपरिविचित्रवर्ण
 शोभनं परलपुष्पयुतं वितानकंदेयं ॥ इदं वितानं कंकलपुष्पशोभितं सूर्यादेव

राह० ताभ्योनमस्तिदातव्यं॥ ततो गृहवेदिसमीपे भूमौ पूर्वलिखितमंत्रानुदीर्घपूजित
 देवताभ्यो वलिदानं॥ तद्यथा॥ आकृष्टेनेति पाठित्वा सूर्ययैष गुडोदनं वलिर्नमः॥
 एवं घृतपायसं सोमायामसूराभं कुंजाय। क्षीरोदनं बुधाय। दध्मोदनं बृहस्पतये॥
 घृतोदनं शुक्राय। क्लृप्तं शनैश्चुराय। अजामांसं राहवे॥ चित्रोदनं केतुभ्यः॥ अ
 न्येभ्यः पायसं। उक्तालाभे सर्वेभ्यो वा पायसं॥ ततः सर्वेभ्यो भूरिभक्ष्याणि फेनिका
 दीनि दद्यात्॥ तद्यथा॥ एतानि फेनिकादिभूरिभक्ष्याणि नवग्रहादिभ्योनमः॥
 इति दद्यात्॥ ततो गृहवेदी शानभागे गोमयो पालिप्ते ध्यात्वा त्पादित्पादिभिः र
 क्तपीतसितासितैस्तुल्यैर्वचिनुर्विंशतिदलान्वितं सकल्लिकं कमलं विलिख्य त
 स्य कर्णिकायां ब्रीहीन्विन्य स्य तदुपरि च ब्रह्माणं कलशं वहिदध्यक्ष्य तविभूषितं
 वंदनमालाचर्चितं पूर्ववत् कलशं निदध्यात्॥ ततः कलशे गंगाद्यावादि कुर्यात्॥
 तस्मिन्कलशे नलायामीति नमस्कृत्य मावाहयेत्। जयेश्वर॥ ततः आचार्यः स्वगतेः

पश्चादुपविश्य श्राणा नायस्य देशकालोऽस्मिन् त्वा अस्मिन् भवग्रहमस्वास्वो कर्म
 ए होम करिष्ये ॥ तत्र वैकल्पिक स्मरणं ॥ पूर्व एण्ड ह्येण्ड गमनं । उत्तरेण पात्रा सा
 दनं द्वेपत्रे ताम्र मयी आभ्यस्थाली ॥ ताम्र मयी चरु स्थाली । पालाशपः समिधः
 प्रां वा वाद्यौ । समिद्ध तमे आभ्य भागौ । पूर्णे पात्रे दक्षिणे ॥ एता न्येकल्पिक पदार्था
 न हं करिष्ये ॥ अथ देवताभिधानं ॥ प्रजापतिं । इंद्रं । अग्निं । सोमं । एताः आभ्येन । अ
 थ प्रधान देवताः ॥ आदित्यं । सोमं । भौमं । उथं । हहस्पतिं । शुक्रं । शनैश्वरं । राहुं केतुं ॥ इ
 ति ग्रहान् । अर्कं । दिसमिद्धिः । ईश्वरं । उमो । स्कंदं । विष्णुं । ब्रह्माणं । इंद्रं । यमं । कालं ॥
 वित्रगुप्तमित्यधि देवताः ॥ अग्निं । आपः । धरो । विष्णुं । इंद्रं । इंद्राणी । प्रजापतिं । स
 र्कं ॥ ब्रह्माणमिति प्रत्यधि देवताः । विनायकं । दुर्गा । वायुं । आकाशं । अश्विना
 विति लोकपालांश्च अमुकसंख्याभिः पलाशसमिद्धिरे के कया ज्याहुत्या रे के क

या चर्वाहुत्पाजा जपदशांशे नतिलाघुपकल्पितद्रव्येण होममहं करिष्ये ॥ शेषेण
 अग्निं स्विष्टकृतं ॥ अग्निं वायुं । सूर्यं । अग्नीवरुणौ ॥ अग्निं । वरुणं । सवितारं । विष्णुं
 विश्वानेवा-मरुतः स्वर्कां नृ । वरुणं प्रजापतिं । इता अंगदेवताप्रधानार्थादेवता
 आज्येनास्मिन्कर्मण्यहयक्षे ॥ अग्नेर्हस्ति एतो ब्रह्मासने नास्ति रणं । तत्र ब्रह्मोप
 वेशनं । वारुणमुदयमसं अंतरिक्षस्थं उदकेन पूजयित्वा भूमौ निधाया लभ्य प्र
 णीयो नरतो ज्ञेः स्थापनं । वहिष्वाप्रदक्षिणमग्नेः परित्तिरणं ॥ अर्थवत्पात्रासाद
 नं । पवित्रछेदना निष्ठीणि । पवित्रे द्वे । प्रोक्षणी पात्रं । वारुणं । आज्यस्थाली । च
 रुस्थाली । संमार्जनकुशाः उपयमनकुशाः । समिधस्तिस्रः ॥ शुवः ॥ आज्यं । ग्रीहि २०
 तंडुलाः । अर्कादिसमिधः पूर्णपात्रं दक्षिणा । पवित्रछेदनेः पवित्री कनण्ठं । प्रो
 क्षणी पात्रे प्रणीतोदकमासि यपवित्राभ्यामुत्पवनं । प्रोक्षणीनां सव्यहस्तकरणं ॥

२४ बहस्योऽप्रोक्षणं २

दक्षिणे नोद्विग्नं। प्रणीतोदकेन प्रोक्षणीनां प्रोक्षणं। प्रोक्षणापुदकेन आऽप्यस्थाल्याः प्रो
क्षणं। संमार्ज्यं कुशानां प्रोक्षणं। उपयमनकुशानां प्रोक्षणं। सभिधां प्रोक्षणं।
तस्मात्संमार्ज्यं श्रुवस्य प्रोक्षणं। आऽप्यस्य प्रोक्षणं। तंडुलानां प्रोक्षणं। प्लक्षपा
त्रस्य प्रोक्षणं। असंबरे प्रोक्षणीनो निधानं। आऽप्यस्थाल्यामोऽप्यनिर्वापः। वज्रपात्रे
प्रणीदं कासे कपूर्वकं तंडुलप्रक्षेपः। आऽप्याधिश्रयणं। वरोरधिश्रयणमाऽप्यस्यो
त्तरतः॥ पर्यग्निकरणमुभयोः। मृते वरौ श्रुवस्य प्रतपनं। न्युपुष्करस्यासंमार्ज्यं
कुशैः संमार्जनं। उत्तानपुष्करस्य बुध्नादारभ्य कुशैरग्नपर्यंतं समुज्या। अग्रादार
भ्याधस्तान्मूलैः। प्रणीदं केनाभ्युक्षणं। पुष्कनादारभ्य पुनः प्रतपनं। दक्षिणे तानि
धानं। आऽप्योद्वासनं। यजुर्वेदे नीयाग्नेरुत्तरतः स्थापयेत्॥ चरुद्वयं॥

५

अग्नेरुत्तरतएवाज्यं प्रदक्षिणीकृत्याज्यस्योत्तरतश्चरुं स्थापयेत् आत्पोत्यवनं अवे
क्षणे अपद्रव्यनिरसनं ओक्षणे त्यवनं इष्यमकुण्ठादानं तिष्ठसमिधादानं ओक्ष
एषुदकेन प्रदक्षिणं पर्युक्षणे पवित्रयोः प्रणिता मुनिधानं अथदक्षिणं जान्वा च्यजु
होतिस्मान् उपविष्टो ब्रह्मणा कुशैरन्वारध्वोः शुबेण जुहाति अग्नेरुत्तरभागे ॐ
प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये नमः अग्नेर्दक्षिणभागे ॐ इन्द्राय स्वाहा इदमि
न्द्राय नमः समिद्धतमे ॐ अग्नेये स्वाहा इदमग्नेये ॐ सोमाय स्वाहा इदं सोमाय
नतोयजमानेन द्रव्यात्यागः कार्यः सवबहु कर्तुके यथा कालं प्रत्याहुतिं पागस्य
कर्तुमशक्नोत्वा सर्वमेव होमजातं मनसा ध्यात्वा देवतांश्च इदं यथा देवतमस्तु
नममेत्येवं रूपः अथ वा आदित्यसोमभौमबुधबृहस्पतिशुक्रशनिश्चरराहुकेत्वी
श्वरो मास्कंदविष्णुब्रह्म इष्यमकाशिनगुप्ताग्न्यापधराविष्णीर्देवाणी प्रजापति
सर्वब्रह्मविनायकदुर्गावाद्याकाशाश्च कुमारेभ्यः इदं संपादितं समिधर्वाभ्य

२१

निलादिद्रव्यं मयात्यक्तं प्रतिद्रव्यागः॥ अथऋतपंचोपचारादिभिः संस्पृशत
 तः सूर्योद्युद्देशेन प्रादेशमात्रा अव्यंग्यं कीटाद्यजग्वाः कनिष्ठिकास्थूलाः
 अर्कादिसोमधोमधुसर्पिर्द्व्यक्ताः॥ सूर्योदिसंज्ञैः प्रतिग्रहमष्टौ तरशतमष्टौ
 विंशति अष्टसंख्यावाक्रमेण होतव्याः॥ अथ नवग्रह होमः॥ तत्र सूर्यस्य। आ
 कृष्टेनेति हिरण्यस्तूप ऋषिः त्रिषु पृच्छंदः सविता देवता आदित्य प्रीतये कपिला
 न्नौ अर्कसामिदोमे विनियोगः॥ आकृष्टेन० पश्य न। स्वाहा॥ अथ सोमस्य। रमं
 देवति वरुण ऋषिः। यजु सोमो देवता सोम प्रीतये पिंगला न्नौ पलाशसामिदोमे
 विनियोगः॥ ॐ रमं देवा० हा स्वाहा॥ अथ कुक्षस्य। अग्निर्मुर्द्धेति विनूपाक्षर ऋ
 षिः। गायत्री छंदः भोमो देवता भोम प्रीतये धूमकेतु न्नौ स्वादिरसामिदोमे वि
 नियोगः॥ ॐ अग्निर्मुर्द्धेति चति स्वाहा॥ अथ बुधस्य। इदुस्वेति परमेकी

ऋषिः त्रिषु एष्टं दः बुधो देवता बुधप्रीतये जठरा ग्नौ अपा मार्ग समिद्धो मे विनि
 योगः ॥ ॐ ॐ इध्य स्वा ग्ने ० सीदत स्वाहा ॥ अथ ब्रह्मस्य ते ॥ ब्रह्मस्य ते अतीति
 गत्समद ऋषिः त्रिषु एष्टं दः ब्रह्मस्य तिर्देवता ब्रह्मस्य तिप्रीतये ज्योतिर्विनि यो
 गः ॥ शिखि नामाग्ना वश्च त्समिद्धो मे विनि योगः ॥ ॐ ब्रह्मस्य ते अति ० वेदि
 वि त्रं स्वाहा ॥ अथ शुक्रस्य अन्नात्परिस्तु त इत्यश्विसरस्वतीं श ऋषयः अ
 ति जगतीष्टं दः शुक्रो देवता शुक्रप्रीतये हाटकाग्ना बुधुंवरः समिद्धो मे विनि
 योगः ॥ ॐ अन्नात्परिस्तुतो ० मधु स्वाहा ॥ अथ शनैश्चरस्य ॥ शनो देवीति दध्य
 द्वाथर्वण ऋषिः गायत्रीष्टं दः शनैश्चरो देवता शनैश्चरप्रीतये महातेजो ग्नौ
 सैमी समिद्धो मे विनि योगः ॥ ॐ शनो देवी रभिष्य ० स्रवंतु नः स्वाहा ॥ अथ राहो ॥ २२
 कथान इति वामदेव ऋषिः ॥ गायत्रीष्टं दः राहुर्देवता राहुप्रीतये हुताशननामा
 ग्नौ हवी समिद्धो मे विनि योगः ॥ ॐ कथानाश्चि नः इता स्वाहा ॥ अथ केतुनां ॥ केतुं

कृएवन्निति मधुच्छंदा ऋषिः गायत्री छंदः केतुर्देवता केतुप्रीतये विनियोगः ॥
 रोहिताग्नेौ कुशसामिदो मे विनियोगः ॥ ॐ केतुं कृएव नमः रत्नाय ध्याः स्वाहा ॥
 अथाधिदेवता नमः ॥ तत्रेश्वरस्य। अंबकप्रतिवशिष्ट ऋषिः अनुष्टुप् छंदः अंब
 कोदेवता अंबकप्रीतये पलाशसामिदो मे विनियोगः ॥ ॐ अंबकं यत्नामहे सुखं
 धिंपुष्टिर्वर्द्धनं० मामृता स्वाहा ॥ अथोमायाः श्रीश्वतेति उत्तरा नारायण ऋ
 ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः उमादेवता उमाप्रीतये पलाशसामिदो मे विनियोगः ॥ ॐ श्री
 श्वते लक्ष्मी० वाणा स्वाहा ॥ अथ स्कंदस्य। यदस्कंद इति भार्गवो ऋषिः तमसि
 दीर्घ नमः अश्व ऋषयः त्रिष्टुप् छंदः स्कंदोदेवता स्कंदप्रीतये पलाशसामिदो
 मे विनियोगः ॥ ॐ यदस्कंदः प्र० अर्व स्वाहा ॥ अथ विष्णोः विष्णोरराट्मित्यस्य

प्रजापति ऋषिः यजुः विष्णुर्देवता विष्णुप्रीतये पत्न्या शसमिद्धो मे विनियोगः ॥ ॐ वि
 श्वोरार ० विष्णवे स्वाहा ॥ अथ ब्रह्मणः ॥ आ ब्रह्मिनि प्रजापति ऋषिः यजुः ब्र
 ह्मादेवता ब्रह्मप्रीतये पत्न्या शसमिद्धो मे विनियोगः ॥ अथेन्द्रस्य ॥ स जोषा इन्द्र
 ति विश्वामि ऋषिः त्रिषु पृथ्वीः इन्द्रो देवता इन्द्रप्रीतये पत्न्या शसमिद्धो मे वि
 नियोगः ॥ ॐ स जोषा इन्द्र ० विश्वतो नः स्वाहा ॥ अथ यमस्य ॥ यमाय त्वेति
 दध्यङ्गार्थे वृण ऋषिः यजुः यमो देवता यमप्रीतये पत्न्या शसमिद्धो मे विनि
 योगः ॥ ॐ यमाय त्वां ० पित्रे स्वाहा ॥ अथ कालस्य ॥ कार्ष्णि रसिरी दध्यङ्गार्थे वृ
 ण ऋषिः अनुषु पृथ्वीः कालो देवता कालप्रीतये पत्न्या शसमिद्धो मे विनि
 योगः ॥ ॐ कार्ष्णि रसिरी समुद्रस्य त्वाक्षित्या उभयामि स मापो अद्भि रग्म तस मा
 वधी भिरोषधीः स्वाहा ॥ अथ विष्णुगणस्य ॥ विना वसो इति ऋषयः ऋषयः

जगती छंदः चित्रगुप्तो देवता विचित्रगुप्तप्रीतये पलाशसमिद्धो मे विनियोगः ॥
ॐ विभावसो ० शीयस्वाहा ॥ अथ प्रत्यधि देवता नमः ॥ तत्रोक्तेः अग्निं
दूतमित्यस्य विनूपाक्ष ऋषिः गायत्री छंदः अग्निर्देवता अग्निप्रीतये
पलाशसमिद्धो मे विनियोगः ॥ ॐ अग्निं दूतं ० दिहस्वाहा ॥ अथ अपो ॥
आपो हि वेति मंधूदीप ऋषिः गायत्री छंदः ॥ आपो देवता आपप्रीतये
पलाशसमिद्धो मे विनियोगः ॥ ॐ आपो हि व्वा ० चक्षसे स्वाहा ॥ अथ पृ
थिव्याः ॥ स्योना पृथिवीति मेधातिथि ऋषिः गायत्री छंदः पृथिवी देवता
पृथिवीप्रीतये पलाशसमिद्धो मे विनियोगः ॥ ॐ स्योना पृथिवी ० सप्रथाः
स्वाहा ॥ अथ विष्णोः ॥ इदं विष्णुरिति मेधातिथि ऋषिः गायत्री छंदः विष्णुर्देव
ता विष्णुप्रीतये पलाशसमिद्धो मे विनियोगः ॥ इदं विष्णुर्वि ० सुरे स्वाहा ॥

अथ इन्द्रस्य ॥ ज्ञातारमित्यस्य गर्गः ऋषिः त्रिषु पृच्छंदः इन्द्रो देवता इन्द्राग्री तथेपला
 शसमिद्धो मे ॥ ॐ ज्ञाता नमिंद्रं ० धात्विंद्रः स्वाहा ॥ अथ शच्याः ॥ अदित्यैरा
 स्मेतिदध्याद्रुथर्वण ऋषिः यजुः इन्द्राणी देवता इन्द्राणी ग्री तथेपलाशस
 मिद्धो मे विनियोगः ॥ ॐ अदित्यैरास्मा ० धीषु स्वाहा ॥ अथ प्रजापतेः ॥
 प्रजापतेति हिरण्यगर्भप्रजापति ऋषिः ॥ त्रिषु पृच्छंदः प्रजापतिर्देव
 ता प्रजापतिग्री तथेपलाशसमिद्धो मे विनियोगः ॥ ॐ प्रजापते न० रयी
 णा ० स्वाहा ॥ अथ सर्पाणां ॥ नमोस्तु सर्वेभ्यः शतमं नम्य देवा ऋषयः
 अनुषु पृच्छंदः सर्पा देवताः सर्पाणां ग्री तथेपलाशसमिद्धो मे विनियोगः
 ॐ नमोस्तु सर्वेभ्यः सर्वेभ्यो नमः स्वाहा ॥ अथ ब्रह्मणः ॥ ब्रह्मजज्ञा
 नमिन्नमं नम्य प्रजापति ऋषिः त्रिषु पृच्छंदः ब्रह्मा देवता ब्रह्मग्री त

येपलाशसमिद्धोमेविनियोगः॥ॐ ब्रह्म ज्ञानं० विवः स्वाहा॥ अ
थविनायकादिपंचकस्य॥ तत्रगणपतेः॥ गणानां त्वेति मंत्रस्य प्रजा
पति ऋषिः यजुः गणपतिर्देवता गणपति प्रीतयेपलाशसमिद्धोमे
विनियोगः॥ गणानां स्वा० मम स्वाहा॥ अथदुर्गायाः॥ अंबे अंबि
क इति मंत्रस्य प्रजापति ऋषिः अनुष्टुप् छंदः॥ दुर्गादेवता दुर्गा प्रीतये
पलाशसमिद्धोमेविनियोगः॥ अंबे अंबिके० सिनी स्वाहा॥ अथवायोः॥
आनोनियुद्धिरित्यस्य वशिष्ठ ऋषिः॥ त्रिष्टुप् छंदः॥ वायुर्देवता वायु प्रीत
येपलाशसमिद्धोमेविनियोगः॥ॐ आनोनियुद्धि०० तदानः स्वाहा॥ अथा
काशस्य॥ अथाकाशस्य॥ घृतं घृतपावान इति प्रजापति ऋषिः ऋचां
पंक्ति छंदः॥ आकाशोदेवता आकाश प्रीतयेपलाशसमिद्धोमेविनियोगः॥

घृतं घृतं सिस्वाहा ॥ अथाश्विनोः ॥ यावांकाशेति मेधातिथिर्ऋषिः
 गायत्री छंदः अश्विनो देवता अश्विनो प्रीतये जपे विनियोगः ॥ ३९ या
 वांकाशां मिमिदतं स्वाहा ॥ तत आकृष्टेनेत्यास्वेनस्वेन मंदैव तां मनसा दि ३
 ध्यायन् रक्के कामाज्याहुतिं जुहुयात् ॥ ततः साधितवरोः श्रुवेणावदा
 य आकृष्टेनेत्यादिस्वेनस्वेन मंत्रेणैकै कामाहुतिं जुहुयात् ॥ एतावदाया
 र्षं वक्तुं याति ॥ ततो जपदशांशेन तिलव्यवत्रीत्यादि यजमानेनोपकारिण
 तद्रव्येण ऋग्भिस्तत देवतां मनसा ध्यायद्भिस्तपां शुभ्राश्रुवे सुदश्रु
 र्वे श्व होमः कार्यः ॥ होमसंख्या च सम्यक्सावधानैः कार्या ॥ ततः शुभे २५
 मुहूर्ते होमसंख्यां संपूर्णं कृत्वा ॥ एवं होमं परिसमाप्य वंदनाद्युपकारै
 रग्नेन येति मंत्रेण संकल्पपूर्वकं स्वाहास्वधायुतं अग्निं पूजयेत् ॥ अग्न
 ये गंधादिबहिरेव दद्यात् ॥ ततो गृहीत देवतां वत्तरपूजां केविदाहुः ॥

ये ४

पूजासंस्कारां वा यदित्वा ॥ यस्य स्मृत्या वनात्तो तया तपो यज्ञा क्रियादिषु ॥
पूजनं संपूर्णं तया तु सद्यो वंदे तमयुतं ॥ आवाहनं न ज्ञाना मि न ज्ञाना ॥ नामि वि स
र्जनं ॥ एतां वैवर्जना नामि ॥ सम्यतां परमेश्वराः ॥ इत्युक्त्वा ॥ ततश्च सरोवा
पवदाय अग्नीं स्वष्टकृते स्वाहा ॥ इदमग्नये स्विष्टकृते ॥ भूरित्यस्य प्रजापति
ऋषिः गायत्री छंदः अग्निर्देवता प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः ॥ ॐ भूस्वा
हा ॥ इदमग्नये ॥ भुव इत्यस्य प्रजापति ऋषिः ऽष्टौ छंदः वायुर्देवता प्राय
श्चित्तहोमे विनियोगः ॥ ॐ भुवः स्वाहा ॥ इदं वायवे ॥ स्वरित्यस्य प्रजापति ऋ
षिः अनुष्टुप् छंदः सूर्यो देवता प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः ॥ ॐ स्वः स्वाहा ॥
इदं सूर्याय ॥ त्वं नो अग्न इति धाम देव ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः अग्नी वसुणौ देवते

म०

प्रायश्चित्तोमेविनियोगः॥ॐ त्वं नो अग्ने० स्मत्स्वाहा॥ इदमग्नीवसुणाभ्यां॥ स
त्वं नो अग्न इति वामदेव ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः अग्नीवसुणौ देवते प्रायश्चित्तो मे
विनियोगः॥ॐ त्वं नो० एषिस्वाहा॥ इदमग्नीवसुणाभ्यां॥ अथाश्वान् अ
ग्निवामदेव ऋषिः हहती छंदः अग्निर्देवता प्रायश्चित्तो मेविनियोगः॥ अथा
श्वान्०॥ इदमग्नये॥ ये ते शतमिति वामदेव ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः वसुणः सविता
विष्टुर्विश्वेदेवामरुतः स्वर्कदेवता प्रायश्चित्तो मेविनियोगः॥ॐ ये ते शतं व
सुणं०॥ इदं वसुणाय॥ सवित्रे विष्टुवे विश्वेभ्यो देवेभ्यो मरुद्भ्यः स्वर्केभ्यश्च॥ उदुत्त
ममिति श्रुतः शेष ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः वसुणौ देवता प्रायश्चित्तो मेवि०ॐ उदुत्त
मं०॥ स्पामत्स्वाहा॥ इदं वसुणाय॥ॐ प्रजापतये स्वाहा॥ इदं प्रजापतये॥ एवं वा वाहति
होमं कृत्वा बलिं दद्यात्॥ अथदिवा देवो बलिं ददात्॥ तच्च एवं॥ अग्न्या यत नस्य

२६

समेतादिक्षुविदिक्षुवमाषभक्तवल्लिंदिक्यालेभ्योदध्यात्॥ आतारमिंद्रमित्यस्य
जगत्त्रिषुपृच्छदः इंदोदेवता इंद्रीत्यर्थं वलिदाने विनियोगः॥ ॐ आतारमिंद्रं॥
इंद्राय सां गाय सैपरिवा नाय सायुधा प सशक्तिकाय रषमाषभक्त वलिर्नमः॥ भो
इंद्रदिशोरक्ष वलिं भक्षममयजमानस्य वासकुटं वस्यायुः कर्त्ताक्षेमकर्त्ता शान्तिकर्त्ता
पुष्टिदस्तुष्टिदो भवत्विति। पुष्ट्या दत्त जलाग्निपूर्वमिपुरवस्त्यजेत्॥ त्वं भो अग्नइ
त्यस्य हिरण्यसूय पृच्छदः त्रिषुपृच्छदः अग्निर्देवता अग्निप्रीत्यर्थं वलिदाने विनि
योगः॥ ॐ त्वं भो अग्ने॥ अग्नयेत्यादि भो अग्नइत्याग्नेये॥ सुगं नुपंधा मित्यस्य
प्रजापतिर्त्रिषुपृच्छदः यमो देवता। यमप्रीत्यर्थं वलिदाने॥ ॐ सुगं नुपंधा
प्रदिशन्नरहि ज्योतिषमधो ह्यजरं न आयुः। अपैतु मृत्युरमृतं न आगा द्वैवस्व
तो नो अभयं कृणोतु स्वाहा॥ यमाय सां गायेत्यादि। भो यमइत्यादि॥ ततो नैव ते
असुनवंतमित्यस्य विवस्वानृषिः त्रिषुपृच्छदः त्रिभुवनिर्देवतानि त्रिप्रीत्यर्थं व

लिदाने० ॐ असु चंत० नि सतये सां जायेत्यादि भो नि न इत्यादि ॥ ततः पश्चिमो
न त्वायामीति मुनः शेष ऋषिः त्रिषु पृथं दः वरुणो देवता वरुण प्रीत्यर्थं वलिदाने०
ॐ तत्वायामि ॥ वरुणयेत्यादि भो वरुणे त्यादि ॥ ततो वायव्ये ॥ आ नो नियुद्गिरित्य
स्य वशिष्ठ ऋषिः त्रिषु पृथं दः वायुर्देवता वायु प्रीत्यर्थं वलिदाने विनि० ॥ आ नो
नियुद्गिः शानिनी भिर ध्वरं सहस्रिणी भिरुपया हिय जं ॥ वायो अस्मि त्स वने मा
दयस्व यूयं पा तस्वस्तिभिः सदानः ॥ वायवे सां जायेत्यादि ॥ भो वायो इत्यादि ॥ उत्तरे
वयं सोमेत्यस्य बंधु ऋषिः जायत्री पृथं दः सोमो देवता सोम प्रीत्यर्थं वलि० ॐ
वयं सोम० ॥ सोमायेत्यादि ॥ भो सोमेत्यादि ॥ तत ईशान्ये तमीशाने मित्यस्य
गौतम ऋषिः ॥ जगती पृथं दः ईशानो देवता ईशान प्रीत्यर्थं वलिदाने० ॐ तमीशानं
ईशानायेत्यादि ॥ भो ईशानेत्यादि ॥ ईशान पूर्वयोर्मध्ये अस्मे रुद्रा इत्यस्य प्रगाथ ॐ
ऋषिः त्रिषु पृथं दः वरुणो देवता ॥ वरुण प्रीत्यर्थं वलिदाने० ॐ अस्मे रुद्रा मेह नापर्व

३

नासो हसते भरहूतो स जोषाः॥ यः १७ स ते स्तुवथायि वज्रऽइंद्र ज्येष्ठाः स्मारे ॥ ५ अवं
 तु देवाः॥ ब्रह्मणे त्यादि॥ भो ब्रह्मणे त्यादि॥ भो ब्रह्मन्नि त्यादि ततः पश्चिम नैऋत्ययो,
 र्मध्ये स्यो नाययि वीत्यस्य मेधातिथिः ऋषिः गायत्री छंदः अनंतो देवता अनंत
 ग्रीत्यर्थं वलि० ॐ स्यो नाययि वी॥ अंतो ये त्यादि॥ भो अनंत इत्यादि॥ ततो ग्रहवे न ४
 धांसमंतात् ग्रहवलयो देवाः तान् पूर्व आकृष्टेनेति हिरण्यस्तूप ऋषिः त्रिषु पछंदः
 सविता देवता सूर्य ग्रीत्यर्थं वलिदा० ॥ ३० आकृष्टेन रजसा॥ आदि त्यायसां गाय
 त्रिपरिवाराय ईश्वराग्नि नूपाधि देवता प्रत्यधि देवता सहिता ये मंसाष भक्तव
 त्सिं समर्पयामीति॥ पुष्याक्षत जलं क्षिपेत्॥ रवे इमं वलिं गृहाण मम यत्तमान
 स्य वाशांतिकर्त्ता भवेत्येवमादि॥ एवमुत्तराणि॥ ततो वेधां ग्रये आप्यायस्वे
 ति गौतम ऋषिः गायत्री छंदः सोमो देवता सोम ग्रीत्यर्थं वलि० ॥ आप्यायस्व॥
 सोमाय उमा अनुपाधि देवता प्रत्यधि देवता ये त्यादि॥ ततो दक्षिणे॥ अग्नि मूर्धे

निवि नूपाक्ष ऋषिः गायत्री छंदः अग्निर्देवता अग्निप्रीत्यर्थं वलिद० ॐ अग्निमू
 र्ही ॥ भौमायस्कंद भूमि नूपाक्षि देवता प्रत्यक्षि देवता सहिताय ॥ तत ईशान्यां ॥ उ
 द्ध्वस्वेति परमेष्ठी ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः उधो देवता बुधप्रीत्यर्थं वलि० ॥ ॐ उद्वध्वस्वा
 ज्ञे ॥ बुधाय नारायणाय विष्णु रूपक्षि देवता प्रत्यक्षि देवता ॥ तत उत्तरे स हस्यते ज
 त्समद ऋषिः सहस्यतिर्देवता सहस्यति प्रीत्यर्थं ॥ ॐ सहस्यते अति ॥ सहस्यते ज
 लेद्रूपाक्षि ॥ ततः पूर्वे अभात्यरिस्तुत इत्यश्विनस्वती द्रा ऋषयः अतिज
 गती छंदः शुक्रो देवता शुक्रप्रीत्यर्थं वा ॥ अभात्यरिस्तुतो ॥ शुक्रायेंद्रे प्राणी त
 पाक्षि देवता ॥ शन्नो देवी तिदध्याङ्ग चर्वण ऋषिः गायत्री छंदः शनैश्चरो देव
 ता शनैश्चरप्रीत्यर्थं व० ॐ शन्नो देवी ॥ शनये यमप्रजापति नूपाक्षि देवता प्रत्यक्षि दे
 वताय ० ततो नैऋत्ये कथान इति वामदेव ऋषिः गायत्री छंदः राहुर्देवता राहुप्री
 त्यर्थं व० ॐ कथानः ॥ राहुर्वेकालमर्ष नूपाक्षि ॥ ततो वायव्ये केतुं क एव निति

मधुच्छंद गायत्री छंदः केतुर्देवता केतुप्रीत्यर्थं व०॥ केतुं कृण्वन्॥ केतवे चित्रगुप्त
ब्रह्मरूपाधिदेवता प्रत्यधिदेवता०॥ अथ वेद्युत्तमो गणपत्यादिपंचकस्य॥ गणेशो त्वे
तिप्रज्ञापति ऋषिः॥ अनुष्टुप् छंदः गणपतिर्देवता गणपतिप्रीत०॥ ॐ गणेशो नमः॥
गणपतये सो गाय ऋषिः बुद्धि साहिताये मंत्रा लिङ्गत्वादि॥ अं वे अं विके तिप्रज्ञापति ऋ
षिः अनुष्टुप् छंदः दुर्गादेवता दुर्गाप्रीत० ॐ अं वे अं विके॥ दुर्गायेत्यादि॥ आनो नियुद्धिः
रित्यस्य वशिष्ठ ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः वायुर्देवता वायुप्रीत्यर्थं०॥ ॐ आनो नियुद्धिः
नाथवेत्यादि॥ छतं छतपावान इति प्रज्ञापति ऋषिः ऋषोपंक्ति छंदः आकाशो दे
वता आकाशप्रीत्यर्थं० ॐ छतं छतपावानः॥ आकाशेत्यादि॥ यावां काशेति मेधा शा
तिषि ऋषिः गायत्री छंदः अश्विनौ देवता अश्विनौ प्रीत्यर्थं० ॐ यावां काशा०॥ अ
श्विभ्यामित्यादि॥ ततो वास्तोष्यति बलिः॥ वास्तोष्यल इति वशिष्ठ ऋषिः त्रिष्टुप् छं
दः वास्तोष्यतिर्देवता वास्तोष्यतिप्रीत० ॐ वास्तोष्यतेति जानीह्यस्मात्त्वावेशो अम

श्री ३६ रव ३५

ग्र०

३३०

३३१

३३२

मीवोभकामः नः यत्वेमहे प्रतिनमो जुषस्वशन्तो भवद्विपदेशं वतुष्येदे स्वाहा॥ वातो
 पतइत्यादि ततो महाबलिं कुंकुमादिरक्तपुष्पादियु तं सदीपं सदक्षिणं क्षेत्रपालाय
 दद्यात्॥ नहिस्पशामि त्वस्य विश्वामित्रं न विः निष्ठुपष्टंदः क्षेत्रपालो देवता क्षेत्र
 पालप्रीत्यर्थं० नहिस्पशामि विदं अन्यस्माद्देवा नरानुरः एतान् मन्त्रैः॥ एमेन
 महधन्मत्ताः अमर्त्यैश्चानरं क्षेत्रजित्वा यदेवाः॥ क्षेत्रपालाय भूतेश्वरीपिशा
 वराक्षसशाकिनी शकिनी वेतालादिपरिवारयुता ये संवल्लिं समर्पयामि॥ भो भो
 क्षेत्रपाल इमं वलिं गृहाण मम यजमानस्य वाः आयुः कर्त्ता क्षेम कर्त्ता शान्तिक
 र्त्ता शुभक कर्त्ता पुष्टिदस्तुष्टिदो भवतु॥ इमं वलिं दुर्वा स्रिणो नवा चतुष्यक्षिपेत्॥ ३ श्रद्धे
 ततः प्रक्षालितपाद आचम्य देशकालौ स्मृत्वा कृतस्य नवग्रह होमस्य संपूर्णता
 सिध्यर्थं पूर्णहोममहं करिष्ये॥ शनि संकल्प्य॥ सुविचरं गृहीतं द्वादशगृहीतं

श्रद्धे

२८

रु

३